

Svar på skriftligt spörsmål SSS 477/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att satsa på statens strövområden

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 477/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Hilikka Kemppi /cent m.fl.:

Hur ämnar regeringen utveckla statens strövområden och

hur kommer nätverket av strövområden att stärkas i framtiden för att stärka människors förståelse för ett mångsidigt utnyttjande av naturen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Staten svarar på medborgarnas efterfrågan på rekreationsanvändning genom ett mångsidigt utbudsnätverk som består av nationalparker, övriga naturskyddsområden, statens strövområden och andra områden som enligt Forststyrelsens eget beslut reserverats för rekreationsanvändning. Även mångbruksskogarna har en viktig roll som möjliggörare av vissa rekreationsformer.

Enligt 16 § i lagen om friluftsliv (606/1973) kan på statens mark, som är av avsevärd allmän betydelse för idkande av friluftsliv, strövområde inrättas. Inom sådant område ska skogsbruk, jakt och fiske samt annat nyttjande av jord- eller vattenområde ordnas så, att friluftslivets behov i tillräcklig utsträckning blir tillgodosedda. Inom renskötselområdet skall särskild uppmärksamhet ägnas åt att renskötseln icke väsentligt försvåras. Statsrådet beslutar om inrättande av ett strövområde och grunderna för användningen av det.

För närvarande finns det 5 statliga strövområden. De är Kylmäluoma (1979), Iso-Syöte (1985, största delen av det ursprungliga strövområdet numera en del av nationalparken) Ruunaa (1987), Ule träsk (1993) och Evois (1994). Årtalet anger året då strövområdet i fråga grundades. Med andra ord har inget strövområde inrättats efter 1994. Av de nuvarande nationalparkerna är Noux (1989–1994), Teijo (1991–2014) och Hossa (1979–2017) tidigare statliga strövområden.

Vid resultatstyrningsförhandlingarna mellan jord- och skogsbruksministeriet och Forststyrelsen i slutet av 2016 framkom statens strövområdesinstituts utvecklingsbehov gällande nationalparkerna och Forststyrelsens mångbruksskogar som är i ekonomibruk. Problemet var att områdena inte i tillräcklig grad profilerades som en egen markanvändningsform till skillnad från dels nationalparker och dels normala skogar i Forststyrelsens ekonomibruk (mångbruksskogar inom

skogsbruket). Varje ansvarsområde vid Forststyrelsen granskade strövområdena närmast utifrån sina egna mål och inte som en egen markanvändningsform med en rekreations- och naturturism-potential. Antalet besökare i strövområdena ökade inte heller i samma utsträckning som i nationalparkerna. Statens resurser för infrastruktur som stöder rekreation och naturturism i strövområdena hade också länge minskat reellt, vilket har medfört en betydande reparationssskuld. Utifrån diskussionerna inleddes under jord- och skogsbruksministeriets ledning en utvecklingsprocess för att klargöra statens strövområdens roll. I utvecklingsprocessen deltog dessutom miljöministeriet och Forststyrelsen.

Utgångspunkten var att statens strövområden utvecklas som mångsidiga områden för naturmotion och naturhobbyer. Det är också möjligt att styra sådana aktiviteter till strövområdena som inte nödvändigtvis lämpar sig för naturskyddsområden. Sådana funktioner är bland annat terrängtrafik, större orienteringstävlingar och andra större evenemang och läger samt annan verksamhet som förbrukar mer av terrängen (t.ex. frisbeegolfbanor, äventyrsbanor, terrängcykling) samt jakt, fiske och insamling av örter.

Betydande arealer av statens strövområden hör till Natura 2000-områdena, men en med yrkes-skicklighet styrning av områdenas utveckling och styrning – genom skötsel- och nyttjandeplanen – kan genomföras utan att Natura-värdena äventyras.

Utvecklingen av statens strövområden till områden för mångsidig naturmotion förutsätter att man upprätthåller och utvecklar en god nivå på lednätet, serviceutrustningen och affärsbyggnaderna samt en förutsägbar verksamhetsmiljö även ur turistföretagens synvinkel. Enbart Forststyrelsens åtgärder räcker inte till för att öka områdenas dragningskraft och antalet besök. I turistområdena påverkar även andra aktörers (kommuner och privata) investeringar, tjänster och marknadsföring starkt hela turistområdets dragningskraft och besökarnas vistelse.

I utvecklingsverksamheten har man hittills fastställt reparationssskulden för konstruktioner och tjänster som stöder rekreationsanvändningen och som jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för och som under denna regeringsperiod har klart förkortats. Forststyrelsens styrning och ledning av strövområdena har förtydligats mellan ansvarsområdena. Behandlingen av skogarna i strövområdena har väckt mycket diskussion och i Forststyrelsens senaste miljöguide för skogsbruket och Forststyrelsens ägarpolitik fastställdes att man i statens strövområden endast använder kontinuitetsskogsbruk som stöder områdenas rekreations- och landskapsvärden.

Forststyrelsen slutförde i december 2020 ett två år långt arbete för att utveckla turismen och markanvändningen i strövområdena. Syftet med översiktsplanerna för turism och markanvändning var att utarbeta en utvecklingsplan för markanvändningen för att styra och stöda utvecklingen av områdets naturturismnäringar med beaktande av områdenas karaktär. I planerna utreddes och bedömdes placeringen av servicestruktur som stöder naturturismen i strövområdena på lång sikt och

de har utarbetats i nära växelverkan med Forststyrelsen och aktörerna i området. De nya markanvändningsreserveringarna gör det möjligt att utveckla näringsstrukturen och turismen.

Tidigare (på 1980–1990-talet) har turisminvesteringarna i strövområdena varit statliga, det vill säga Forststyrelsen har ansvarat för deras byggnadsbestånd. I nuläget har utvecklingen av serviceutbudet utgjort en flaskhals, eftersom Forststyrelsen inte längre själv är en naturturismaktör utan en aktör som erbjuder möjligheter. Det är mer ändamålsenligt att de som själva producerar turismtjänster och bedriver affärsverksamhet investerar i regionerna.

I översiktsplanerna för turismen och markanvändningen har man beaktat såväl naturens mångfald, olika hobbyformer som skogsbruket och skogshanteringen. De planerade områdena för markanvändning är inte belägna i områden med Natura-naturtyper eller i områden där arter som ligger till grund för skyddet förekommer. Vid eventuell fortsatt planering beaktas Natura-värdena och deras konsekvenser separat.

För statens markanvändning behövs i framtiden allt fler områden som är specialiserade på friluftsliv, rekreationsbruk och naturturism, för att kunna svara på den allt större och mångsidigare efterfrågan på rekreation och naturturism. Därför kommer strategin för rekreationsanvändning av naturen i enlighet med regeringsprogrammet att innehålla förslag till att stärka statens nätverk av strövområden som en del av markanvändningen på statens marker.

Evois strövområde i Tavastehus är för närvarande det enda statliga strövområdet i södra Finland. Jord- och skogsbruksministeriet har för avsikt att tillsammans med Forststyrelsen utveckla Evois som ett mångsidigt strövområde även i framtiden. En ändring av Evois till nationalpark skulle avsevärt försvaga statens nätverk av strövområden, som redan i övrigt har krympt. Planerna för naturturism och markanvändning i området ska också förnyas, eftersom servicestrukturen inom området förhindras. I många avseenden erbjuder ett strövområde som i första hand fokuserar på friluftsliv, rekreation och naturturism bättre förutsättningar för utveckling av bland annat privata tjänster och de investeringar som behövs, fisketurism, jakt samt forskning och undervisning. En skickligt genomförd landskapsvårdande avverkning ger också mervärde i skogsbrukets vidareförädlingskedja.

Helsingfors 29.9.2021

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä